

Šest zemí, jedna půda: Příběhy lidí, kteří chrání půdu po celém světě

3.12.2025 - | Člověk v tísní

Půda je život. Tento živý organismus přímo pod našima nohama poskytuje potravu a obživu miliardám lidí na celém světě. Přesto je půda globálně degradována znečištěním, erozí, odlesňováním, nadměrnou pastvou a nešetrným zemědělstvím. Zdravá půda je v krajině nezbytná pro potravinovou bezpečnost a stabilitu ekosystémů. Proto se zaměříme na její ochranu po celém světě a podporujeme místní v jejich snaze chránit svoji zemi.

U příležitosti Světového dne půdy si připomínáme, jak důležitá je ochrana země, na které jsme závislí. Vyprávíme příběhy farmářů, farmářek a komunit v Afghánistánu, Kambodži, České republice, Demokratické republice Kongo (DRK), Etiopii a Zambii, kteří přispívají k ochraně a regeneraci půdy. Příčiny degradace půdy se v různých kontextech liší, proto společně s místními přicházíme s řešeními, které jsou přizpůsobeny specifickým regionálním výzvám.

Feroza, Shukiba a Mohammad Ali: Jak pomohla semínka farmářům v Afghánistánu

Tři farmáři, tři různé příběhy, jeden stejný problém. Feroza sama vychovává čtyři děti; Shukiba nemůže studovat a její sen stát se lékařkou se rozplynul; a Mohammad Ali i přes to, že vlastní velké množství půdy, nemůže uživit svou rodinu.

Tito farmáři žijí v provincii Ghazní v Afghánistánu, kde byla půda vážně poškozena kvůli konfliktu, extrémnímu suchu a omezenému přístupu k zemědělským zdrojům. Na místě pomáháme obnovovat zavlažovací systémy a poskytujeme semena, hnojiva a nástroje, aby byli místní farmáři samostatní. Právě díky jejich práci je půda opět zelená.

„Tato země bývala poušť. Teď je zelená a plná života. Pěstuji mrkev, pórek, cibuli, květák a rajčata. Každý večer беру svého vnuka na zahrádku. Dává mi to naději,“ říká Feroza.

Díky organické hmotě je zambijská půda opět plná života

Zambii postihlo nejhorší sucho za 40 let. Tato environmentální krize zanechala pole suchá a ladem. To znamená obrovské problémy pro místní farmáře, kteří se potýkají se zesilujícími dopady klimatické změny.

Nsamba je jedním z farmářů, který začal používat biokal. Dříve musel kupovat drahá hnojiva, ale teď obohacuje svou půdu organickým hnojivem a zároveň vyrábí palivo, které může využít na vaření. Tyto metody mu ušetřily dost peněz na to, aby mohl poslat své děti do školy.

Ekobrikety chrání zambijské lesy

Lesy jsou důležité pro udržení úrodné půdy, prevenci eroze a regulaci vodních cyklů. Tradiční metody vaření v Zambii ale využívají palivové dříví a dřevěné uhlí, a to přispívá k úbytku lesů.

Na zambijském venkově jsme proto místním představili ekobrikety – udržitelné palivo vyrobené z organického a zemědělského odpadu.

„Místo kácení stromů můžeme vyrábět ekobrikety ze zemědělského odpadu a zbytků rostlin. Musíme

chránit stromy pro naše vnoučata," říká Regina Likezo Lumbala, 78letá prodavačka.

Jak mění žížaly životy etiopských farmářů

Amarech Abera se stejně jako mnozí další farmáři potýkala s degradací půdy, nepředvídatelnými srážkami a stoupajícími teplotami. Ale když objevila žížaly, všechno se změnilo.

Amarech začala s vermikompostováním – smíchala sušené listí a kravský hnůj v bedně se žížalami. Za pouhých 45 dní proměnily žížaly tuto směs na vysoce kvalitní organické hnojivo. Teď má Amarech velkou úrodu a své znalosti sdílí s ostatními.

„Zatím si ode mě žížaly vzalo nejméně osm lidí. Ti zase řeknou o vermikompostování mnoho dalším,“ říká Amarech.

Terasy v Etiopii udržují půdu na místě

Farmáři v Etiopii bojují se ztrátou úrodné půdy, kterou často odplaví silné deště. Aby udrželi hlínu na svých polích, staví na svazích kaskádové terasy. Během silných srážek se půda, kterou by jinak voda odnesla, zadrží ve struktuře terasy. Farmáři na terasách pěstují plodiny a travu, aby strukturu zpevnili.

„Deště naši půdu odplavily do níže položených oblastí, kde se usadila. Zorganizoval jsem lidi a začali jsme pracovat na ochraně půdy,“ říká farmář Shifa Mosa. „Pokud zničíme naši zemi, zničíme sami sebe,“ dodává.

Bambus zpevňuje silnice a brání odlesňování v Demokratické republice Kongo

V Jižním Kivu v Demokratické republice Kongo je druhý největší deštný prales na světě. Lidé v této oblasti ale používají dřevo z pralesa jako palivo na vaření. Kácení stromů tak přispívá k odlesňování. Udržitelnou alternativou je bambus.

Vysadili jsme bambusové stromy na strmých svazích podél silnic. Rozsáhlý kořenový systém bambusu zpevňuje půdu, zabraňuje erozi a stabilizuje klíčové obchodní cesty. Místní mohou dřevo z bambusu využívat k výrobě bambusového dřevěného uhlí jako udržitelnější alternativu na vaření.

„Vysadili jsme rostliny bambusu podél silnice, protože jsou kolem velmi strmé svahy, které bambus zpevní. Tato silnice je důležitá pro spojení s městem Bukavu. Proto jsme chtěli rostliny vysadit, představují pro nás budoucnost,“ říká Florance z Jižního Kivu.

Hnojiva oživují kambodžskou půdu

Kambodžská půda má nedostatek živin, nízký obsah organické hmoty a je vysoce kyselá, zejména v oblastech, kde se pěstuje rýže. Intenzivní zemědělství a nadměrné používání chemických hnojiv snížilo schopnost půdy zadržovat vodu a živiny.

V Kambodži podporujeme naše partnery ve vývoji hnojiv na bázi uhlíku. Ta kombinují bio uhlí vyrobený z rýžových slupek s organickými živinami, jako je kompostovaný hnůj.

„Narozdíl od konvenčních hnojiv, která uvolňují živiny rychle a mohou poškodit půdní mikroby, uvolňuje naše hnojivo živiny pomalu a udržitelně. To zlepšuje život v půdě,“ uvádí zástupce organizace HUSK, která udržitelné hnojivo vyrábí.

Spoluprací pro zdravější českou krajinu

Sucho, ztráta biodiverzity, poškození lesů, neúrodná pole a eroze půdy poškozují českou krajinu. Pro posílení místních adaptačních a mitigačních opatření podporujeme udržitelné zemědělství, lesnictví a hospodaření s přírodními zdroji.

Je pro nás důležité podpořit spolupráci mezi českými zemědělci, obcemi a odborníky. Příkladem takového úspěšného partnerství je vznik mokřadu v Černovicích. Mokřad, vyvinutý ve spolupráci mezi obcí a místním zemědělcem nyní zadržuje vodu, čímž posiluje biodiverzitu a úrodnost půdy v oblasti.

K ochraně půdy může přispět každý z nás

Ve vyprahlých oblastech Afghánistánu i v pralesích v Demokratické republice Kongo nebo na polích v České republice jsou místní lidé důkazem, že každý může přispět k ochraně půdy, která je klíčová pro zajištění stabilní budoucnosti.

U příležitosti Světového dne půdy si připomínáme důležitost zdravé půdy a všechny, kteří se snaží tento živý organismus přímo pod našima nohama chránit.

<https://www.clovekvtisni.cz/sest-zemi-jedna-puda-pribehy-lidi-kteri-chrani-pudu-po-celem-svete-13103gp>